

Jävsnämnden

Plats och tid Rum Insjön, 09.00-10.30

Beslutande Ledamöter
Mats Backlund (C), ordförande
Per Daniels (M)
Per Florén (L)

Tjänstgörande ersättare
Kristina Hollsten (C) ers: Karin Nyström (S)
Britt-Marie Laurell (KD) ers: Pär Andersson (KD)

Övriga närvarande

Tjänstemän
Miljöinspektör Annika Mårs
Nämndsekreterare Jenny Sarén

Justeringens plats och tid Kommunhuset 21 mars 2019, klockan 10.30

Underskrifter

Paragrafer 8-9

Ordförande
Mats Backlund (C)

Justerare
Per Florén (L)

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ Jävsnämnden

Sammanträdesdatum 2019-03-21

Datum då anslaget sätts upp 2019-03-22

Datum då anslaget tas ned

2019-04-12

Förvaringsplats för protokollet Administrativ service

Underskrift

Jenny Sarén

Jävsnämnden

Ärendelista

- § 8 Knippbodarna 1:20, föreläggande om begränsningar i verksamhet vid smedja
- § 9 Delegeringsbeslut 2019

Jävsnämnden

§ 8

Dnr 2019/10

Knippbodarna 1:20, föreläggande om begränsningar i verksamhet vid smedja

Beskrivning av ärendet

Miljöenheten har sedan 2016 mottagit klagomål från ägare till ett fritidshus beläget på fastigheten Nedre Heden 29:4 och cirka 40 meter från Sätergläntans smedja. Det är ett mindre fritidshus med skogstomt och väster därom ligger smedjan och skolan. Sätergläntan bedriver yrkesutbildning i smide läsårsvis (slutet av augusti till slutet av maj) samt kortare sommarkurser i smide (veckokurser). Under en vecka på året byggs och eldas i en kolmila någonstans i skogsområdet ovanför de klagandes fastighet.

Klagomålen gäller störningar av rök och buller från verksamheten vid främst smedjan. De klagande har även besvärats av buller från övrig snickeriverksamhet, spånfläkt, motorsågs ljud etc. Men det är just verksamheten vid smedjan som gör att de upplever det som ett stort problem att överhuvudtaget vistas vid fritidshuset när verksamhet pågår. Under åren som gått har de klagande försökt lösa situationen genom att inte vistas vid fastigheten när det exempelvis bedrivits sommarkurser eller eldats i kolmila.

Vid sommarkurserna har störningarna upplevts som "maximala" eftersom det då varit "full verksamhet" i smedjan med ofta förekommande öppna fönster och dörrar. Eleverna vid sommarkurserna har mindre erfarenhet och eldar på ett sätt som innebär mer omfattande störningar från rök än när mer erfarna elever eldar. En ofta förekommande vindriktning sommartid är västlig, det vill säga mot de klagandes fastighet. Skorstenshöjden på de tre skorstenarna vid smedjan är närapå i nivå med marknivån vid de klagandes hus. De klagande har vid något tillfälle försökt att dokumentera hur ofta rökstörningar uppkommer vid vistelse på tomten men slutade då de kunde konstatera att det i princip alltid förekommer när det är verksamhet i smedjan och vinden inte ligger åt ett annat håll. De beskriver att rök kommer i "puffar" eller "plymer" över deras tomt. Röken upplevs som stickande i ögon och hals och Malin uppger att hon har besökt läkare för besvären. Daniel menar att röken påverkar hans astma. De klagande uppger att stenkolsröken är mer besvärande i hals och näsa än vad träkolsröken är. I familjen finns också två små barn och sommartid brukar de även besöka barnfamiljer. Daniel och Malin menar att de har svårt att vistas på tomten eller ha fönster öppna i stugan och det har hänt att de fått resa bort från

Jävsnämnden

fritidshuset. De har varit i kontakt med Sätergläntan upprepade gånger gällande problemen men den enda lösning för de klagande har varit när det inte varit verksamhet i smedjan. Några förbättringar störningsmässigt gällande buller eller rök har de inte märkt av. Tvärtom har störningarna ökat när verksamheten har växt.

På anläggningen förekommer ett flertal olika ljudkällor vilka orsakar bullerproblematik för de närboende. Huvudsakligen rör det sig om ljud från olika utblås och fläktsystem men även från manuella hammarslag och en fjäderhammare inne i smedjan. Ljud från hammarslag inifrån smedjan blir kraftigare när fönster/dörrar hålls öppna. Enligt de klagande används smedjan i princip alltid med öppna fönster sommartid. Daniel beskriver att vissa fläktar inte enbart avger höga ljud utan även stundtals pipande ljud (väggfläkt i sidobyggnad samt den nya fläkten på framsidan) eller vibrationer (exempelvis spånsug) som också upplevs som störande. Fläkten från en slags dammsugare är påslagen med jämna mellanrum och har enligt Daniel glömts på under längre perioder även nattetid (vilket även skulle ha hänt med smedjans utsug). Eftersom de klagande har erfarenheter av att ljudkällor glömts på kvällar och nätter och de fått leta upp någon att stänga av så menar de att "alla" ljudkällor inte är kopplade till timers. Under den del av året som inte är sommar, upplever de att fläktarna oftare stått på sent på natten och eldning pågått sent in på kväll/natt samt helger. De klagande tror att riktvärdena skulle överskridas vid en mätning om alla fläktar och maskiner varit på samtidigt och det varit full verksamhet. Ljud från smedjan hörs även inne i huset som är isolerat men har "enklare" fönster.

En extern bullerkartläggning har genomförts, på uppdrag av Sätergläntan Hemslöjdens gård, genom närfältsmätningar av ljudkällor inom anläggningen och beräkning av ljudutbredning från området. Närfältsmätningarna gjordes den 4 september 2017 och enligt uppgift vid normal drift av de aktuella ljudkällorna och stängda fönster/dörrar till smedjan. Beräkningarna visade att bullerriktvärden överskrids kvällstid med 2 dBA vid full verksamhet. Om fjäderhammaren inte används innehålls beräkningsmässigt bullervillkoret även kvällstid. Eftersom fjäderhammaren orsakar ofta återkommande impulser har riktvärdet sänkts med 5 dBA-enheter. I rapporten står att de flesta ljudkällor är i drift under vardagar kl. 06.00-22.00 och att endast allmän ventilation är i drift övrig tid och då körs med reducerad drift. Bullervillkoret kvällstid blir därför dimensionerande. I rapporten anges att om fjäderhammaren används under kvällstid behöver byggnadens luftljudsisolering förbättras (fasad/tak måste tilläggsisoleras samt fönster bytas ut). Vid utbyggnaden av smedjan som gjordes under 2017 tillkom en ny fläkt på väggen och en ny fläkt på taket. De nya fläktarna beräknades öka ljudnivån vid bostadsfasad för Nedre Heden 29:4 med 1 dBA och därmed inte orsaka överskridande av riktvärden för externt buller.

Jävsnämnden

Mätning av lågfrekvent buller har inte gjorts i de klagandes stuga eftersom mätkonsulten inte hade tillträde dit vid mättillfället.

Miljöenheten har varit i kontakt med fastighetsägaren till Övre Heden 6:9, vars fritidshus ligger cirka 100 meter nedanför de klagandes fastighet och cirka 90 meter nordost om smedjan. Fastighetsägaren vill inte klaga på verksamheten men säger att det vore ”önskvärt att det var tyst på fläktarna på helger”. Hon kan förstå att de som bor ”ovanför” störs av röken.

Miljöenheten har besökt de klagandes fastighet vid flertalet tillfällen samt pratat med lärare vid smedjan, vaktmästare på sätergläntan samt rektor. Det har framkommit att det brukar vara maximal verksamhet vid smedjan vid uppstart av läsårsutbildningarna efter inledande teoripass. Undervisning sker kl. 08.40-16.20 men eleverna förväntas bedriva eget arbete på övrig tid. Smedjans fläktar är igång från ca kl. 08:40-9.00 på morgonen och kan vara igång kontinuerlig tills att de stängs av automatiskt kl. 22.00. Beroende på hur teoripassen ligger kan uppstart i smedjan ske senare på dagen. På sommarkurser är det meningen att fjäderhammaren inte ska användas. Den stenkol som används är antracit. Även träkol används men ”stenkol” används till stor del eftersom träkolen är så pass mycket dyrare. Det går åt cirka en halv säck stenkol per person och dag vid verksamhet, jämfört med träkol en säck per person och dag. Enligt smidesläraren ryker/luktar det främst vid upptändning och påläggning. Vid upptändning används lite trämaterial för att få fart på kolet. Ju bättre eleverna sköter kolet och planerar sin arbetstid ju mindre ryker det från skorstenarna. Det finns bara ”ett läge” på ventilationen men varje smedja/skorsten kan sättas igång/användas separat från de andra. Det händer att elever öppnar fönster om det blir varmt men det sker mer sällan vid kallare väder. Verksamheten har uppehåll under jul och nyår.

Miljöenheten har besökt de klagandes fastighet och smedjan dagtid vid flera tillfällen utspridda över sommar, vinter och höst. Stenkolslukt/röklukt har kunnat kännas vid de klagandes fastighet om vinden ligger på och beroende på verksamheten i smedjan. Vid varm väderlek har fönster och/eller dörrar konstaterats varit öppna. Manuella hammarslag hörs inifrån smedjan men när fjäderhammaren används så genererar den ett kraftigare ljud. Fläktljuden hörs tydligt även till den norra fastigheten, Övre Heden 6:9, men är starkare vid den närmast liggande fastigheten. Vid vistelse på de klagandes fastighet upplevs främst de konstanta fläktljuden från smedjan som påtagligt störande och svåra att koppla bort. Vid besök har tidvis även buller från snickeriet och spånsugen noterats. Snickeriet ligger bortanför smedjan och är till viss del skyddad av den. Miljöenheten har gjort några indikationsmätningar som visat att riktvärden för industribuller klaras dagtid gällande fläktljuden och om inte fjäderhammaren används. Ingen indikationsmätning har skett när ”dammsugaren” är i gång.

Jävsnämnden

Sätergläntan har bedrivit smidesutbildning från 1997. Huvudman för verksamheten är Sveriges hemslöjdsföreningars riksförbund och Leksands kommun. Utbyggnad av smideslokalen skedde under 2017 vilket är kopplat till behovet att öka antalet platser på läsårsutbildningen samt erhållande av stadsbidrag. Sätergläntan har i en skrivelse meddelat att de haft för avsikt att göra en översyn av den äldre delen av smidesbyggnaden samt fläktsystem och skorstenar. Men några konkreta åtgärder för att få ner bullernivån för de närboende eller lösning av rökproblematiken har inte redovisats för miljöenheten. Sätergläntan har dock tidigare gått med på att ha färre sommarkurser med färre deltagare. Det senare skulle innebära att smideslokalerna då inte används fullt ut och därmed minska rökutveckling och buller. Sätergläntan har tidigare gjort ljuddämpande åtgärder på spånsugen samt monterat ljudabsorberande lådor på in och utblås samt genom bullerutredning visat att riktvärden för industribuller i huvudsak innehålls för verksamheten.

Kommunicering har skett med Sätergläntan och de klagande.

Sektorns/avdelningens bedömning

Miljöenheten har besökt de klagandes fastighet vid upprepade tillfällen när verksamhet pågår i smedjan. Det konstanta bullret från fläktarna upplevs som mycket påtagligt och störande vid vistelse på de klagandes fastighet. Till det tillkommer hammarslag mm. Bullret hörs även en bra bit bortanför fastigheten beroende på väder och vind. Verksamheten innefattar ett flertal bullerkällor som ger konstant buller som även kan pågå kvällar och helger. Ljudmiljön innehåller med största sannolikhet lågfrekvent buller. Riktvärden för lågfrekvent buller utomhus saknas och i bullerutredningen har därför inte lågfrekvent buller mätts. Lågfrekvent buller har heller inte mätts inomhus i de klagandes stuga. Det är väl studerat att om det finns lågfrekventa komponenter är ljudet mer störande än buller utan lågfrekvent innehåll. ”En känsla av lättnad” är en vanlig kommentar när ett lågfrekvent ljud upphör. Om ett lågfrekvent ljud har börjat upplevas som störande är tillvänjningen i stort sett obefintlig (*Buller – höga ljudnivåer och buller inomhus, Socialstyrelsen 2008*).

Störningsupplevelsen bedöms hög i den skogliga/lantliga miljön med låga bakgrundsnivåer och bullret upplevs således mer störande än på en plats med högre bakgrundsnivåer. För vila och återhämtning behövs låga ljudnivåer i boendemiljön. De klagande tvingas i sin utomhusmiljö vid fritidshuset att utsättas för konstant ”industribuller”. Miljöenheten anser utifrån miljöbalkens hänsynsregler att det i detta fall inte är tillräckligt att ljudnivån utomhus till största delen klarar riktvärden för industribuller. Riktvärdena är avsedda som utgångspunkt och vägledning för den bedömning som ska göras i varje enskilt fall. Vistelse på tomten utgör en betydande del av boendemiljön eftersom syftet med vistelsen vid det lilla och enkla

Jävsnämnden

fritidshuset är att vistas utomhus. Behovet av perioder med tystnad är en viktig hälsoaspekt och verksamheten vid smedjan kan även pågå kvällar och helger.

Verksamheten vid smedjan genererar inte enbart buller utan även rökproblematik vid de klagandes fastighet. Rökproblematiken påverkas av väder och vind men är regelbundet återkommande och de klagande tycker att det är mycket besvärligt. Röken från stenkolseldning upplevs som mer störande än röken från träkolseldning. Verksamheten har meddelat att de eldar med antracit och menar att antracit är ”renare” än ”annat” stenkol men inte på vilket sätt det skulle innebära mindre hälsorisker för de som utsätts för röken. De klagande menar att de inte har märkt någon skillnad på rök från ”antracit” jämfört med ”stenkol”. Antracit är ett fossilt kol (en bergart) med den högsta inkolnings- och energigraden. Av betydelse är att rökgaserna från förbränning innehåller hälsofarliga ämnen och de klagande har upplevt röken som besvärande för hälsan. Innehåll av farliga ämnen kan variera även beroende av kolets ursprung. Sammantaget har störningarna ökat med åren förutom att antalet sommarkurser minskat.

Miljöenheten bedömer att störningar från rök och buller tillsammans innebär olägenhet för människors hälsa. När verksamhet pågår i smedjan så innebär det störningar i form av rök och konstant fläktbuller, det första beroende på vindriktning. De klagande bör kunna nyttja sin fritidsfastighet utan att utsättas för hälsomässiga störningar i form av rök och buller. Trots att verksamheten är befintlig måste sådana försiktighetsåtgärder vidtas att risken för hälsomässiga olägenheter minskas.

Beslutsunderlag

Miljöbalken 2 kap. 2, 3, 5, 6 §§, 9 kap. 3 §, 26 kap. § 9.

Jävsnämndens beslut

1. Förbud att bedriva smidesverksamhet i smedjan från andra veckan i juni till andra veckan i augusti
2. Förbud att elda med stenkol/antracit i smedjan året runt.

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen.

Beslutet skickas till

- Sätergläntan Hemslöjdens gård, Knippbodarna 119, 793 41 Insjön
- Daniel Mossberg & Malin Östman, Övre Slottsgatan 14 B Lgh 1001, 753 10 Uppsala

Jävsnämnden

§ 9

Dnr 2019/11

Delegeringsbeslut 2019

Beskrivning av ärendet

Jävsnämnden har överlåtit sin beslutanderätt till tjänstemän enligt en av jävsnämnden antagen delegeringsordning. Dessa beslut ska redovisas till jävsnämnden. Redovisningen innebär inte att jävsnämnden får ompröva eller fastställa delegeringsbesluten. Däremot står det jävsnämnden fritt att återkalla delegering.

Byggchef, byggnadsinspektör

- Byggärenden enligt plan- och bygglagen 2019-01-01 till och med 2019-02-28

Jävsnämndens beslut

1. Godkänna redovisningen